

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtvte Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiæ Moralis præcipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

An renunciatione hoc priuilegium clericis concessum ammitti possit.
punct. 11

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

15 Dico quarto, Clerici negotiatorum non sunt immunes à tributis ex rebus per negotiationem acquisitis ex expresso text. in cap. quinquagesima, de Censu, in 6. & tradunt omnes. Neque ad contrahendum hoc debitum requiritur triplex monitio, de qua fit mentione cap. ultimus, de vita, & honeste, clericorum. Hac enim monitio expositulatur, ut clericus privilegio clericali exemptionis à tributis prueretur. Quocirca facta hac triplex monitione: si à negotiatione non desista, priuatus manet exemptione à tributis, & tanquam laicus haec in parte habendus est: sic Gregor. Lop. leg. 49. cit. 6. part. 1. Mol. Theolog. tractat. 2. dis. 342. vers. sunt. vero nonnulla.

16 Solum est dubium, quando verè dicatur Clericus negotiari. Et quidem si rem emat, ut cam immunitam vendat, non est dubium esse negotiationem, & ex illa tributum deberi. At sèpè res empta, mutata venditur, & tunc est difficultas: quando censenda sit negotiatio, & tributum ex illa debeatur? Eo omisso a iis dicendi modis respondeo, illam esse negotiationem Clericis prohibitam, & quæ debitum tributi habet annexum, in qua lucrum intenditur ex empione prius facta, feciùs si locum non ex empione formaliter, sed aliunde proueniat. Exemplis explico. Primo, negotiator non es, si vendas vinum, triticum, oleum ex redditibus cuius beneficij, aut ex tuis possessiōnibus, patrimonialibus collecta: quia illi non sunt fructus empionis, sed tuorum possessionum Greg. Lop. l. 46. verbo las franguzas, it. 5. part. 1. Mol. tractat. 2. de inst. disput. 342. vers. idem dicere. August. Barbofa de pof. Episc. 2. par. alleg. 13. num. 10. Secundo non es negotiari, si ex emptis ad tui, tuorumque sustentacionem aliquid superfit, illudque carius vendas, quam emisti: quia ad negotiationem requiriunt, ut prior empio facta fuerit ex animo reuendandi. Adde negotiationem Clericis esse prohibitam: at hæc venditio prohibita non est. Si quidem omnes timoratæ conscientiae eam frequenter faciunt. Alias co-gerentur Clerici, & religiosi res emptas lepe perdere, si eas, cum libi viles non sunt, non licet alienare. Non ergo hæc alienatio speciem habet negotiationis. Riccius praxi resolut. 317. num. 10. August. Barbofa. 2. p. de pof. Episc. alleg. 13. num. 11. Mol. Theol. dis. 342. vers. secunda concl. Tertiò negotiator non es si emas animalia, ut ea pacies in propriis praediis, & cum pinguia facta fuerint, ea, corrumque partus vendas. Item si emas mulam, ut cum creuerit, & simul inferuerit, carius vendas; quia illud augmentum non est fructus prioris empionis, sed naturæ, tuarumque possessionum. Sic Mol. d. dis. 342. concl. 5. Barbofa alleg. 13. num. 11. Carol. de Grassis de effectib. clericis effictu 6. num. 18.

Econtra negotiatorum, si vias emas, & per ministros conductos vinum ex illis officiis, & postea vendas. Et idem est, si lanam emetis, ut ex illa per ministros conductos pannos effices, & postea venderes. Ideo si emeres solam venam ferri, ut per ministros conductos ferrum efficies, & venderes. Quia in his casibus nihil aliud vendis, nisi quod prius emeris, & fructus est empionis, non naturæ, aut tua industria. Nam esto res vendita si in aliam formam mutata, illa mutatio facta est à ministris conductis, ac proinde fructus est empionis, laboris, ministrorum. Ergo est negotiatio. Ita Mol. d. dis. 342. vers. secundum &c. Secus vero dicitem, si supradicta emetes, ut ipsi, tuique familiares vinum, lanam, ferrum, & alii huiusmodi effecta postea venderentur, quia tunc non venditus formaliter quod emptum est, sed quod propria industria est effectum, sic Mol. concl. 5. Secundo negotiator censens, si dominum agrum, iumentum, alienam rem emas ad locandum. Quia per illam locationem quasi partialiter vendis tem prius empatis: colligetur ex cap. 1. & 3. 21. quæst. 3. & cap. 1. Ne clericis, vel monachis: & tradit. Mol. d. dis. 342. concl. 5. Barbofa 2. part. de pof. Episc. alleg. 13. num. 13. Tertio negotiator es, & tributum debes, si agrum conducas, ut fructus ex illo collectas vendas. Nam esto fructus inde collecti ad te pertinente: quia ex femine tuo nascuntur, & fructus sint tui semini, & industrie; tamen quia hæc conductio avariciam, & negotiationem redolere, ea de causa à iure Clericis est interdicta, & ex illa tanquam ex interdicta negotiatione tributum debetur: sic Mol. d. dis. 342. vers. idem dicere. Barbofa num. 12. Gutierr. de gabellia, quæst. 63. num. 68. & 72. & constat ex d. cap. 1. & 3. 21. quæst. 3. & cap. 1. Ne clericis, vel monachis.

Adiutor te non dici negotiatores ex unica tantum empionte, aut venditione, sed ad minus duas, vel tres requiri, quia hoc delictum petit frequentiam: sic Salzedo præt. cap. 55. vers. & huius capiti. Carolus de Grassis de effectib. clericis effictu 6. num. 19. Zenedo 1. pars. de pof. Episc. alleg. 13. n. 11.

17 Dico quinto. Omnes religiosi, qui tria vota in religione approbata emiserint, esto vota illa non fuerint solemnia, sed simplicia (ut coningit in nostra Societate) & omnes ipsius religiosi nouitij, exempli sive à tributis, non solum personalibus, sed etiam realibus, ita ut si aliqua ex propriis bonis vendiderint, Alcauæ a non debent: sic optimè tradit. Mol. Theolog. de inst. tractat. 2. dis. 67. num. 2. Et ratio est manifesta. Tum quia nouitius pars est religionis, cuius persona, & bona vice Ecclesiastica sunt à tributis exempta. Tum quia nouitius inter pecunias Ecclesiasticas enumeratur ex cap. religioso. §. 1. de sententiis.

excommunicati, in 6. & ibi glossa, & communiter doctores. Tum quia gaudet privilegio canonis, & fori. Ergo etiam privilegio exemptionis à tributis, cum nullibi contrarium caueatur.

18 Dico sexto. Equites militares ex ordinibus S. Benedicti, D. Iacobi, Augustini & similium exempli sunt à tributis & gallibus. Tum quia inter personas Ecclesiasticas reputantur, ut fori privilegio gaudent. Tum quia expressè habent. leg. 9. tit. 18. lib. 9. noua comp. lat. & apud Lufitanos. l. b. 2. ordin. regg. tom. 11. §. v. & tradit. Nauarr. consil. 23. de Regularibus. Menoch. trouers. illufr. cap. 105. num. 45. Bobadilla in sua polis lib. 2. c. 18. num. 264. Couart. de gabellis quæst. 95. à n. 12. Barbofa 2. part. de pof. Episcop. alleg. 31. num. 14. & 15. extendit hoc privilegium ad uxores viduas horum militum in Lufitania regio.

P V N C T V M X.

Quæ culpa sit violatio supradictæ immunitatis, & quæ pena violantibus sit imposta.

1 Culpa est moralis sacrilegi.

2 Omnia acta sunt nulla, tributa exacta debent restituiri, & exigentes, & quomodolibet auxiliantes excommunicantur bulla cœs. Domini.

1 Non est dubium culpam esse mortalem, tum faciliter aduersus personas Ecclesiasticas, & obiectum iniuria religionis prohibitum. Tum iniustitia, aduersus ius debitum ipsi Ecclesiasticis personis, culpam inquinare esse mortalem & culsum, que immunitatis Ecclesiastica violationem, quia est res gravissima, & que toti ordini Ecclesiastico præjudicat, eaque de causa grauissimis penis violantes afficiuntur.

2 Primo omnia acta contra supradictam immunitatem inita sunt, & nulla, ut potest quæ procedunt ab eo, qui iniurificatione cauter, tametsi nulla appellatio vel opoficio interponatur: sic omnes doctores statim referunt. Hinc fit si Clericos contenerunt coram iudice laico, etiam si exceptionem non opponant, omnia ibi acta initia esse. Authent. starvum. C. de Episcop. & cleric. cap. aduersus immanit. Ecclesiast. cap. f. c. facultates de fofo comp. in 6. & tradit. alios referens: Couart. pract. cap. 33. num. 2. Salzedo præt. cap. 6. num. 2. & Farinac. tit. de inquisit. quæst. 8. numero 15. Secundo fit, si exigatur tributum à Clerico, & Clericus soluat, debere restituiri, ut potest sine via iurisdictione exactum. Tertio in bullæ cœnas clausula 17. imponentes, exigentes tributum, aut quomodolibet auxilium præstantes excommunicantur, ut late ibidem explicauimus. & tradit. Mol. Theol. tract. 2. de inst. disput. 670.

P V N C T V M XI.

An renunciatione hoc privilegium Clericis concessum amitti possit?

1 Nullus Clericus neque tacite, neque expressè huius privilegio renunciare potest.

2 Neque eius renuntiatio valida est, etiam si iuramento firmetur.

3 Neque valet, efo consentiat Episcopus.

4 A nulla communitate Ecclesiastica derogari potest.

5 Neque à Concilio, neque à Pontifice totum hoc privilegium perfest renunciari.

6 Si Clericus se laicum fingit, non obinde confessio eius apud iudicem secularium valet.

7 Index secularis sic clericum condemnans potest reuocare sententiam sub pretesta incompetentiæ.

8 Clericus citatus coram iudice laico, & omittens opponere dilatoriam, debet puniri.

1 Regula certa est nullum Clericū neque tacite, neque expressè posse priuilegio fori renunciare cap. si diligenter cap. compes. cap. cum non ad hominem; cap. si a clericis de iudicio. cap. cum contingat de sententi. excommunicat. & alios. Et ratio est clara: quia hoc privilegium concessum est Clericis ratione clericalis dignitatibus. Ergo Clericus retinet clericalem dignitatem priuilegium repellere non potest. Addi, nemini datum est renunciare priuilegio, cuius renunciatio credit in publicum damnatum. Ut huius renunciatio credit in publicum damnatum, scilicet in p̄iæ iudicium totius ordinis clericalis. Ergo si post altos antiquiores Couart. pract. c. 33. sub. n. 2. Anton. Gom. usr. resol. tit. 3. c. 10. n. 3. Farinac. lib. 1. tit. de inquisit. q. 8. n. 10. Sua. lib. 4. de immunit. c. 3. 1. u. 1.

2 Amplianda est primo hæc regula, esto renunciatio iuramento firmetur: quia ei sacrificium iuramentum, ut potest de re illicita, & quia in potestate renunciantis sita non est. Sua. d. c. 3. n. 1. Farinac. suprad. Scaccia de iudic. lib. 1. c. 11. n. 35. & 36. & habetur expressè c. si diligenter de fofo compes.

3 Secundo amplianda erant contentientie Episcopo. Nam ea quæ à iure communi statuta sunt, Episcopus non valet immunitate sed

sed hoc priuilegium ita est concessum cuiilibet Clerico , ut simul etiam ei praepiciatur , ne contra illud agat . Ergo aduersus hoc ius nullus Episcopus procedere potest , sic glossa , cap. significatio de foro compet. per text. in cap. qualiter , & quando de iudiciorum . Suar. d.c.1. n.4. Sigismund. Scaccia de iudic. lib. 1. c.11. n.28. Farinac. lib. 1. q.8. n.13. Et licet in aliquibus iuribus antiquis videtur significari posse ex consensu Episcopi huic priuilegio renunciare , cap. clericis . Et 2. 11. q.1. iam in cap. si diligenter de firo compet. declaratum est id esse illicitum , ut bene tradit glossa in cap. qualiter de iudiciorum . Ex consensu tamen Pontificis optimo potest Clericos huic priuilegio renunciare ; quia ipsi datum est , propterea sibi expediens videbitur , priuilegium hoc restringere tunc quoad personas , quam quoad causas , & facta cap. 1. de firo compet. & tradit Suar. d. cap. 3. num. 8.

4 Tertia amplia . Hoc priuilegium à nulla communitate Ecclesiastica derogari potest ; quia in totius ordinis , & status clericalis honorem est concessum : & constat ex cap. si diligenter de quolibet competente : cædem enim rationes , quæ procedunt de quolibet Clerico , procedunt etiam de quilibet speciali ciuitate : & notatim Suar. d. cap. 3. num. 10.

5 Amplia , neque à Concilio generali , neque à Pontifice totum hoc priuilegium renunciari potest . Quia nulla excoigitari potest rationabiliter causa huius renunciations , & derogationis . Dices esto id illicite fieri , si tamen fieri , factum tenere . Respondeo cum sit contra bonum regnum Ecclesiæ , nunquam est credendum Spiritum sanctum permisurum , ut Pontifex cum Ecclesiæ sit erret . Deinde hoc priuilegium non solum datum est à Pontifice Clericis , sed etiam ab ipsis Principibus secularibus , quam donationem Ecclesie nomine Christi , acceptauit . Ergo sine confessio Christi non viderit posse hanc repudiare donationem : nunquam autem confessio Christus contentire in hac præiudiciali renunciations . Ergo sic . Suar. à numero 10. & seqq.

6 Ex his inferitur , si quis Clericus se fingat laicus , non ob id confessio eius apud iudicem secularium teneri , sed proposito est nulla , canquam facta coram iudice incompetente : cap. et si clericus de iudiciorum . Salzedo cap. 62. sua præf. num. 4. Decian. træt. cim. tom. 1. lib. 4. cap. 9. n. 114. Idem est , ut permitatur condemnari , condemnatione facta nulla est . Et generaliter quidquid sit contra Clericum , à iudice laico , et prætori nullum , tametsi nulla oposicio , neque declinatoria sit : tradit Salzedo præf. c. 62. n. 2. & q. 3. Decius n. 115. Couart. præf. c. 32. n. 2. Farinac. q. 8. n. 15.

7 Secundum isto posse iudicem seculararem sic condemnantem Clericum , sententiam reuocare sub prætextu incompetentiæ ex leg. si præf. C. quoniam . Et quando iudex , & in leg. 4. C. de accusati . & tradit Decian. d. lib. 4. cap. 9. num. 115. Farinac. quæst. 8. num. 15.

8 Tertio infero Clericum coram iudice laico , & omittentem opponere exceptionem , & declinatoriam , arbitrio iudicis , pena extraordinaria puniendum esse , ut pote transfigeretur . Sigismund. Scaccia de iudic. lib. 1. cap. 11. num. 46. Farinac. quæst. 8. num. 10. & 12. Secundum debet in expensis condemnari : cum enim omnia acta sint ipso iure nulla , & expensas in eis factas excusat facile possit , mentio condemnari debet , ut ea solutur , si de facto non excusat : sic Couart. quæst. præf. c. 3. n. 2. ver. 1. clericis vero . Salzedo præf. c. 6. n. 6. Farinac. quæst. 8. num. 16. Sigismundi. Scaccia cap. 11. num. 46. Aduerto tamen has conditiones non à seculari , sed ab Ecclesiastico iudicacie facienda esse . Nam cum solus Ecclesiasticus iudex possit de causa principali Clerici cognoscere , solus ipse poterit de ei annexi : cap. sum. de o. dñe cognit. cap. si index laicus de sententia excommunicati in 6. & tradit alii relatis Couartuu. præf. quæst. cap. 33. num. 2. ver. clericis vero . Farinac. q. 8. n. 16. & 17. quamvis contra tentat Iohann. Guttierr. lib. 1. præf. quæst. super leges regni . quæst. 20. num. 4.

P V N C T V M XII.

An consuetudine priuilegium immunitatis amitti , aut diminui possit.

1 Certum est in totum amitti non posse.

2 Plures consentiunt ut iudicem diminui posse.

3 Probabilitas est oppositum.

4 Satisfit oppositis rationibus.

5 An secularis iudex possit titulo violentia impediens causas Ecclesiasticas iudicare.

Certum est in totum amitti non posse . Quia consuetudo non habet efficiatores vires , quam habet lex , sed nulla lex etiam à Pontifice tamen potest immunitatem Ecclesiasticanum impetrare , ut nuper dictum est . Ergo neque consuetudo : & ita omnes doctores sentiunt . Quapropter solum de diminutione huius immunitatis est difficultas , an consuetudo fieri possit ?

2 Affirmant grauissimi doctores . Couartuu. præf. quæst. cap. 31. num. 5. vers. quam ob rem . & cap. 35. n. 3. Nauar. sum. cap. 27. num. 70. Vilalob. in e. immuno. opinio. Verbo clericis. n. 80.

Ferd. de Castro Sum. Mor. pars I. I.

in fine . Clarus in præf. crim. quæst. 3. 6. vers. sed ea retenta . Farinac. titul. de inquisit. quæst. 8. num. 3. fine . Iann. Garcia. de nobilit. glossa 9. num. 44. & seqq. & alij plures . Mouentur primo . Quia consuetudine introduci potest , quod potest introduci lege , & priuilegio , sed lege , & priuilegio introduci potest , ut laici causas alias Ecclesiastis cum cognoscant , ut bene probat Decian. træt. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 66. 70. & 76. Ergo etiam consuetudine . Secundo de facto in regno Castellæ , & Lusitanæ , & Galicie iudices secularium cognoscunt de causis pluribus Ecclesiasticis , v.g. de possessori causa , de violencia facta à iudice Ecclesiastico . Tum in neganda appellatione , cum deberat illam concedere , tum in usurpanda iurisdictione , quæ sibi non competit . At non est credendum ut iudices Apostolicæ si dii filios , & catholicos hæc omnia facturos , si libertatem Ecclesiasticam violarent , & faceris canonibus contrariebat . Ergo dicendum est consuetudine illis traditam esse iurisdictionem . Item comprehendunt Clericum in graui delicto inveniunt , & ab eo , qui arma portat , eripiunt , nec ea ipsi reddunt , & in officio seculari delinquentes viuant , & penas pecuniarias , & officij depositiones puniant . Ergo .

3 Nihilominus dicendum est ex vi consuetudinis nequam posse immunitatis priuilegium diminui . Quia ut consuetudo diminuatur legem , debet introduci ab iis , qui legem condere possunt : ut late diximus træt. de legib. dif. de consuetudine . Sed legem immunitatis Ecclesiasticae derogantem nullus alius à summo Pontifice , aut de eius consensu statuerit potest , ergo neque consuetudinem introducere . Dices taciti consentire Pontificem in hac derogatione , cum permittit , ut iudices secularares vocent Clericos ad sua tribunalia , & ibi vocati respondeant : sic mulis allegaris probat Salzedo præf. crim. cap. 102. Sed contra , qua longè abet Pontifex ab hoc consensu , cum quorundam in bulla cena clausula 14. & seqq. eos iudices excommunicatione subiectos . Item ibi abiogat omnes consuetudines immunitatis derogantes . Ergo non confetur Pontifex taciti consentire in tali abrogatione . Ergo non potest consuetudo vim habere : & ita late defendit Azor. tom. 1. inst. moral. lib. 5. cap. 12. circa medium vers. sed dubitari posse . Suar. lib. 4. de immunit. cap. 31. à num. 14.

4 Neque obstant rationes contrariae . Ad primum concedo consuetudine introduci posse , quod potest introduci lege , & priuilegio : dummodo consuetudo introducatur ab his , qui legem , & priuilegium facere possunt . At cum laici nullam legem , aut priuilegium derogans immunitati facere possint ut de se constat ; nulla consuetudine ab ipsis introducta obtinere possunt Ecclesiasticarum causarum cognitionem . Ad secundum respondent aliqui non in vi consuetudinis , sed priuilegiij à Pontifice concessi hanc secularium iudices usurpare cognitionem , & licet hoc priuilegium non appareat , credendum est fusile concessum : quia immemorialis consuetudo signatur est à priuilegio incompleta , quia alia via honesta esse non potest & presumere autem immemorialis consuetudinem utrumque esse , & illuc durum est : sic docet de hoc regno Bannes 2. 2. quæst. 67. art. 1. dub. 2. concil. 6. & de Gallia Menochi. de reuin. posse. rem. 3. num. 354. Rebus in corp. ad consil. Gallia tom. 3. cit. de appellat. tanquam abuso . num. 14. & in concord. Adducent deinceps hanc cognitionem non tam ex priuilegio , quam ex iure ipso naturali illi iudicibus competere : cum enim ipsi datum sit subditos suos defendere , & iure publicam à violentiis praeservare ; efficiunt fanem posse by violentiam repellendam hanc cognitionem usurpare . Quod si obvia Pontificem in bulla cena excommunicate iudices , & magistratus , qui prætextu violentiae impediad ad sua tribunalia Clericos aduocant , & de causis Ecclesiasticis indicant . Respondent id esse verum ; si prætextu , hoc est , simulatione violentiae impedienda fiat . Secundis si vero titulo violentiae impedienda factum sit . Ad confirmationem respondent iudices secularis Clericum comprehendere , & armis eius eripere , non tunc iure iurisdictionis in clericum , sed nomine sui præbasi , & ex illius generali commissione : quia haec commissio recte gubernationi videatur convenienter . Item dicunt de visitatione , & ponitione , quam Rex facit in suis ministris & consiliariis ; nomine enim Pontificis creditur haec iurisdictionis exerceri : alias non appetat , quia ratione possint à iudicibus secularibus coegeri , indicari , & puniri : cum tamen de facto ex parte pena pecuniaria , primatione officij , & exilio à curia Principis condemnatur : ut alii relatis probat Suar. lib. 4. de immunit. Ecclesiast. cap. 34. num. 26. Faretur tamen supradictam doctrinam non leuem difficultatem habere . Nam quod dicitur de priuilegio , non est ita faciliter presumendum : cum sit priuilegium odiosum & immunitati Ecclesiasticæ derogatorium . Et admisso fusile aliquando concessum videatur reuocari cum Trident. decreto seq. 25. cap. 3. tum bullæ cena clausula 19. & ult. vbi quælibet priuilegia quibusvis personis concilia , etiam in vi contractus , & remuneratis reuocantur . Adeo non constat , an hoc priuilegium Regibus concessum sit in vi contractus , & remuneratis , ut simpliciter derogatum non cœnatur .

5 Maiorem item difficultatem haber doctora illa de violentia impedienda . Nam ad illius veritatem necessarium est , ut clara

M. nr